

V Praze dne 22. listopadu 2013

Vážený pane Kalachu,

reaguji na Váš otevřený dopis ze dne 14. listopadu 2013, v němž občany vyzýváte k neplacení daní s argumentem, že je „ČNB vytiskne“.

Dovolte mi, abych vyjádřil své hluboké přesvědčení, že k prosperitě této země dlouhodobě nejvíce přispěje řádné dodržování zákonů všemi účastníky ekonomického života. K zákonným povinnostem občanů – a v rámci toho i podnikatelů – patří placení daní, které jsou zdrojem financování veřejných výdajů. Nabádat k neplacení daní je tak zcela zjevně v rozporu s pohledem řádného hospodáře, který byste měl jako představitel Hospodářské komory reprezentovat.

Co se týče České národní banky, chtěl bych Vás ujistit, že postupujeme jen a pouze v souladu se svými zákonnými povinnostmi a úkoly. Dovolte mi to blíže vysvětlit.

Na úvod bych rád citoval paragraf ze zákona o České národní bance: „Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Česká národní banka dále pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a obecné hospodářské politiky v Evropské unii se záměrem přispět k dosažení cílů Evropské unie. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.“

Tyto cíle naplňujeme udržováním stability cen, což je vyjádřeno tím, že se (s výjimkami, které se nejčastěji týkají změn nepřímých daní, které měnová politika není schopna vyhlazovat) snažíme utvářet měnové podmínky tak, aby ceny rostly zhruba o 2 % ročně. Za těmi 2 % je zjednodušeně řečeno úzus, že statistické úřady nejsou ve vyspělých ekonomikách

schopny odfiltrovat kvalitativní změny od změn cen, takže přihlédneme-li k postupnému růstu kvality obchodovaných produktů, 2 % v podstatě představují stabilitu. Tento závazek stability platí obousměrně, tj. týká se zabraňování jak nadměrnému růstu cen, tak jejich poklesu, protože oba tyto jevy jsou pro ekonomiku škodlivé a nelze je považovat za cenovou stabilitu.

Platí přitom, že měnová politika je schopna obecně mířit jen k jednomu hlavnímu cíli, protože nemá dostatek na sobě nezávislých nástrojů, kterými by mohla za každé situace mířit na více cílů. Usilují-li o cenovou stabilitu, nemohu tedy mířit například na dosahování nějakého konkrétního kurzu, mohu kurzový vývoj pouze zohledňovat v případě, že měnovou politiku provádím přes změny úrokových sazeb. V situaci nízké inflace či dokonce deflace vyvolané podchlazením ekonomiky však uvolnění měnových podmínek pomáhá nejen k udržování cenové stability, ale i k podpoře hospodářského oživení. Je to jeden z těch okamžiků předjímaných v zákoně o ČNB, kdy centrální banka nejen pečuje o cenovou stabilitu, ale navíc přispívá i k udržitelnému hospodářskému růstu.

Dnes se nacházíme přesně v takové situaci, kdy v důsledku slabé ekonomiky nejsou v podstatě patrné žádné cenové tlaky směrem nahoru, množí se naopak tlaky na pokles cen. Donedávna tuto skutečnost běžnému spotřebiteli maskovalo zvyšování DPH a růst cen v okruhu potravin vlivem několika podprůměrných úrod, ale i tento okruh se dnes stabilizuje, neboť pro nás relevantní úrody byly slušné a velkoobchodní ceny potravin už nerostou, začínají spíše klesat. To znamená, že bez ohledu na krok z minulého týdne bude cenový nárůst v celé první polovině příštího roku jen velmi mírný, jak záhy, troufnu si tvrdit, zjistíte. Zároveň pevně věřím, že zhruba do roka uvidíte i příznivé dopady našeho opatření na ekonomiku. Toto máme podloženo řadou pečlivých analýz, které jsou k dispozici na našich webových stránkách (www.cnb.cz) a budeme velmi rádi, pokud si je prostudujete.

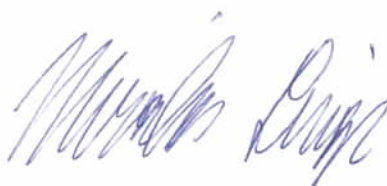
K oslabení koruny jsme sáhli, protože úrokové sazby jsou na nule, a tedy je již nejsme schopni snížit. Ekonomika přitom potřebuje uvolnit měnové podmínky v rozsahu odpovídajícímu zhruba čtyřem snížením sazeb o čtvrt procenta. Ponechávám stranou, že už zhruba rok mluvíme o tom, že to, co jsme učinili, asi učiníme, a dovolím si Vás upozornit, že kdybychom taková čtyři snížení byli schopni učinit, nejspíš byste je zaznamenal, ale těžko by Vás asi pohoršila, přestože by jejich kurzové důsledky byly nejspíš docela podobné. Naopak, kdybychom takový krok neudělali, většina hráčů na trhu s měnou, která nám už stejně trochu

přestávala věřit, by začala hrát na prudké posílení kurzu, které by dále měnové podmínky přitvrdilo a poškodilo by i ten mírný návrat k růstu, kterého jsme svědky.

Takže shrnu-li, péče o stabilitu platí na obě strany, neboť obecný pohyb cen dolů sice krátkodobě zvyšuje kupní sílu spotřebitelů, ale ta je pak naopak podlamována, neboť mnozí lidé přicházejí o práci a zvyšuje se jejich reálné zatížení dluhy. Kurz necílujeme paradoxně ani nyní, prostě každá centrální banka si musí vybrat jeden makroekonomický ukazatel, o jehož stabilitu pečuje. A na závěr zdůrazňuji, že pohyb kurzu o 5 % není dramatický skok, spíš docela běžná změna nevybočující z rozsahu kurzových výkyvů v minulosti. To, že byl kurz v poslední době stabilnější, byl především právě důsledek možnosti, že k intervencím přistoupíme, ale tato situace nebyla dlouhodobě udržitelná jen našimi „temnými hrozbami“ v okamžiku, kdy cenové tlaky v české (ale do značné míry i evropské) ekonomice prakticky vymizely a začala se naopak zvyšovat rizika deflace.

Na závěr bych Vás rád upozornil, že zákonem o ČNB je zároveň striktně zakázáno, aby centrální banka jakýmkoli způsobem financovala vládní výdaje. To odráží neblahou historickou zkušenost, že financování vlády ze strany centrálních bank vedlo v řadě zemí (například v Německu po 1. světové válce či zcela nedávno v Zimbabwe) k natolik vysoké inflaci, že došlo k totální ztrátě hodnoty peněz a rozpadu celého měnového systému. Na rozdíl od situací, kdy centrální banka investuje do zvýšení devizových rezerv, které ještě nikdy v žádné zemi hyperinflaci nevyvolaly. Představa, že centrální banka při devizových intervencích „tiskne“ peníze, je jistou mediální nadsázkou. Z pohledu účetního, jemuž jako představitel podnikatelské sféry budete jistě rozumět, při těchto operacích dochází ke zvýšení devizových aktiv centrální banky a úměrnému zvýšení jejích korunových závazků vůči bankám, aniž by docházelo ke vzniku ztráty či emisi ničím nekrytých peněz – na rozdíl od situací, kdy centrální banky v minulosti přímo financovaly vlády.

S přátelským pozdravem

Vážený pan
Jiří Kalach
Hospodářská komora
Ústí nad Labem